

Position Paper NVVE: Humanisering van het sterven

Over de NVVE

De NVVE is een vereniging voor iedereen die waardig wil sterven. Ze is opgericht in 1973 en telt inmiddels 167.000 leden. De NVVE geeft voorlichting en informatie over euthanasie en hulp bij zelfdoding, verstrekt wilsverklaringen, houdt onderzoek en ondersteunt en faciliteert initiatieven met betrekking tot het zelfgekozen levenseinde. In 2012 richtte de NVVE de levenseindekliniek op, een landelijk dekkend netwerk van ambulante teams van artsen en verpleegkundigen die zich buigen over complexe euthanasieverzoeken.

Humanisering van het sterven

De NVVE staat voor keuzevrijheid aan het einde van het leven en vindt dat ieder mens recht heeft op een waardig levenseinde. Sterven is vooral een medisch fenomeen geworden. Artsen beoordelen lijden vaak op de lichamelijke klacht. De NVVE pleit voor een verandering van deze opvatting. Sterven is in de eerste plaats een existentiële en persoonlijke aangelegenheid. De mogelijkheden om in eigen regie te sterven, moeten daarom worden benut en besproken.

De NVVE vraagt de politiek:

- 1. Benut de volledige ruimte van de Wtl**
- 2. Bied stervenshulp bij voltooid leven**
- 3. Help mensen met een stervenswens bij gevorderde dementie**
- 4. Gebruik palliatieve sedatie niet als achterdeur**
- 5. Maak veilige middelen voor een waardige zelfdoding beschikbaar**

1. Benut de volledige ruimte van de Wtl

Het aantal jaarlijkse euthanasieverzoeken is inmiddels gestegen naar bijna 18.000 in 2016. Hiervan wordt een derde gehonoreerd. De NVVE constateert dat de ruimte van de Wtl niet benut wordt voor een deel van de mensen in onze samenleving die een stervenswens hebben. Zo meldt de Derde evaluatie Wtl dat 22% van het totaal aantal verzoeken dat niet tot euthanasie heeft geleid, afkomstig is van mensen met een stapeling van ouderdomsklachten. De NVVE wil een optimale uitvoering van de euthanasiewet, ook voor groepen die in de praktijk geen hulp krijgen, zoals mensen met dementie, stapeling van ouderdomsklachten en een psychiatrische achtergrond. De Derde evaluatie van de Wtl stelt dat er in het algemeen een bredere steun is onder de bevolking voor levensbeëindiging op verzoek voor deze groepen dan enkele jaren geleden. Laat artsen dan ook hiernaar handelen.

2. Bied stervenshulp bij voltooid leven

De NVVE staat achter het kabinetsvoornemen om onderzoek te doen naar mensen die hun leven voltooid vinden. De NVVE pleit ervoor in dit onderzoek ook aandacht te hebben voor waardige zelfdoding. Wel vindt de NVVE dat dit onderzoek geen vertragende werking mag hebben voor oplossingen voor deze groep. Volgens onderzoek van Motivaction vindt 63% van de Nederlanders dat er een wet moet komen die het mogelijk maakt dat ouderen die hun leven als voltooid ervaren, hulp bij zelfdoding krijgen. De NVVE wil stervenshulpverleners introduceren. Deze stervenshulpverleners maken de laatste levensfase en het levenseinde bespreekbaar, helpen mensen bij de besluitvorming en realiseren mogelijkheden om het leven waardig te beëindigen voor mensen die hun leven voltooid achten.

3. Help mensen met een stervenswens bij gevorderde dementie

Euthanasie bij gevorderde dementie mag én kan. In 2016 zijn er 141 gevallen gemeld van euthanasie bij dementie (RTE, 2016). In verreweg de meeste gevallen ging het om patiënten die zich in de beginfase van dementie bevonden. Artsen zijn terughoudend in de uitvoering van euthanasie bij vergevorderde dementie. Mensen hebben echter behoefte aan regie over hun levenseinde, ook als het gaat over het moment waarop hun wilsbekwaamheid afneemt. Volgens de Derde evaluatie van de Wtl vinden zes à acht op de 10 mensen dat levensbeëindiging op verzoek een optie moet zijn voor mensen met gevorderde dementie. De wettelijke erkenning daarvan ligt in artikel 2 lid 2 van de Wtl, waarin staat dat het schriftelijk euthanasieverzoek het mondelinge vervangt. De NVVE roept artsen op ook naar de mogelijkheden van de wet te handelen en verwacht politieke steun bij het uitvoeren van de wet.

4. Gebruik palliatieve sedatie niet als achterdeur

Palliatieve sedatie heeft een enorme vlucht genomen in Nederland. De NVVE is van mening dat daar grondig onderzoek naar moet worden gedaan. De frequentie is gestegen van 12% van alle sterfgevallen in Nederland in 2010 naar 18% in 2015. Tegelijkertijd blijkt uit de derde evaluatie van de Wtl dat het aantal mensen dat nadenkt over medische beslissingen rond het levenseinde is afgenomen. De NVVE wil dat artsen en patiënten tijdig een gesprek voeren over het levenseinde, zodat palliatieve sedatie geen 'achterdeur' is voor euthanasie. De NVVE denkt graag mee met de minister van Volksgezondheid over hoe de kennis over en bekendheid met de euthanasiewetgeving te verruimen, zoals is opgenomen in het regeerakkoord.

5. Maak middelen voor een waardige zelfdoding veilig

De regie hebben over hun levenseinde wordt steeds belangrijker voor mensen. Mensen die zonder hulp een waardig einde aan hun leven willen maken, moeten dit op een veilige manier kunnen doen. Zolang mensen niet op een legale en gecontroleerde manier aan dodelijke middelen kunnen komen, pleit de NVVE voor de mogelijkheid om verzamelde legale medicatie als ook illegaal verkregen middelen te kunnen testen op veiligheid en betrouwbaarheid voor een waardige zelfdoding.

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met:

Agnes Wolbert, directeur   a.wolbert@nvve.nl
Krista Jansen, beleidsmedewerker   k.jansen@nvve.nl